

Stanowisko Prezydium Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” w sprawie niskiej jakości stanowionego prawa

Krajowa Sekcja Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” wyraża dezaprobatę wobec obniżania poziomu procesu legislacyjnego oraz unikania przez resort edukacji odpowiedzialności za tworzone akty prawne. Epidemia koronawirusa SARS-Cov-2 nie może stanowić usprawiedliwienia dla niestabilności prawa, nadmiernego pośpiechu oraz lekceważenia partnerów społecznych. Prawo pisane „na kolanie” skutkuje inflacją wyrażań i pojęć nieostrych. Wskazany sposób procedowania prowadzi do sytuacji, w której przepisy prawa oświatowego interpretowane są w sposób wieloznaczny i dowolny.

Ostatnim przykładem takiej nieodpowiedzialnej postawy MEN jest wdrożenie do systemu prawa oświatowego nowej instytucji „konsultacji” nauczyciela z uczniem. Problem z tą niewinną na pierwszy rzut oka konstrukcją prawną polega na tym, że nie wiadomo, jak nauczyciel ma być za nią wynagradzany. Co gorsza, resort edukacji stosuje przy okazji tej sprawy sprawdzony od 20 lat model postępowania. Przedstawiciele MEN-u w tego typu sytuacjach w pierwszej kolejności dziwią się, że nikt nie rozumie stanowionego przez nich prawa, a na koniec oświadczają, że za organizację pracy szkoły odpowiada jej dyrektor. Takie postępowanie Ministerstwa Edukacji Narodowej podważa autorytet, jakim powinien cechować się racjonalny prawodawca.

UZASADNIENIE

I. Dotychczasowy stan prawny

1.

Na zasadzie wyrażonej w art. 42 ust. 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. *Karta nauczyciela* (tj. Dz.U. z 2019 r., poz. 2215 ze zm., dalej: KN) w ramach czasu pracy, nauczyciel obowiązany jest realizować:

- 1) zajęcia dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze, prowadzone bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz,

- 2) inne zajęcia i czynności wynikające z zadań statutowych szkoły, w tym zajęcia opiekuńcze i wychowawcze uwzględniające potrzeby i zainteresowania uczniów,
- 3) zajęcia i czynności związane z przygotowaniem się do zajęć, samokształceniem i doskonaleniem zawodowym.

Zgodnie z art. 35 ust. 1 KN w szczególnych wypadkach, podyktowanych wyłącznie koniecznością realizacji programu nauczania, nauczyciel może być obowiązany do odpłatnej pracy w godzinach ponadwymiarowych zgodnie z posiadaną specjalnością, których liczba nie może przekroczyć 1/4 tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć. Przydzielenie nauczycielowi większej liczby godzin ponadwymiarowych może nastąpić wyłącznie za jego zgodą, jednak w wymiarze nieprzekraczającym 1/2 tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć.

2.

Z kolei, w myśl art. 109 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. *Prawo oświatowe* podstawowymi formami działalności dydaktyczno-wychowawczej szkoły są:

- 1) **obowiązkowe zajęcia edukacyjne**, do których zalicza się zajęcia edukacyjne z zakresu kształcenia ogólnego i z zakresu kształcenia w zawodzie, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 3, w tym praktyczną naukę zawodu, a w przypadku szkół artystycznych - zajęcia edukacyjne artystyczne, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 47 ust. 1a;
- 2) **dotatkowe zajęcia edukacyjne**, do których zalicza się:
  - a) zajęcia z języka obcego nowożytnego innego niż język obcy nowożytny nauczany w ramach obowiązkowych zajęć edukacyjnych, o których mowa w pkt 1,
  - b) zajęcia, dla których nie została ustalona podstawa programowa, lecz program nauczania tych zajęć został włączony do szkolnego zestawu programów nauczania;
- 3) zajęcia rewalidacyjne dla uczniów niepełnosprawnych;
- 4) zajęcia prowadzone w ramach kwalifikacyjnych kursów zawodowych;
- 5) zajęcia prowadzone w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- 6) **zajęcia rozwijające zainteresowania i uzdolnienia uczniów, w szczególności w celu kształtowania ich aktywności i kreatywności**;
- 7) zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół przez zajęcia do dyspozycji dyrektora należy rozumieć:

- a) zajęcia rozwijające zainteresowania i uzdolnienia uczniów, w szczególności zajęcia związane z kształtowaniem aktywności i kreatywności uczniów,
- b) w przypadku szkół prowadzących kształcenie zawodowe - również zajęcia związane z kształtowaniem kompetencji zawodowych,
- c) w przypadku liceum ogólnokształcącego dla dorosłych oraz technikum, jeżeli kształcenie w zawodzie szkolnictwa branżowego tego wymaga - również realizację przedmiotów w zakresie rozszerzonym.

Od roku szkolnego 2019/20 tygodniowy wymiar godzin do dyspozycji dyrektora szkoły, realizowany na danym etapie edukacyjnym wynosi:

- 1) dla szkoły podstawowej: 3 godziny dla klas I-III, 4 godziny dla klas IV-VIII;
- 2) dla czteroletniego liceum ogólnokształcącego 3 godziny;
- 3) dla pięcioletniego technikum 4 godziny;
- 4) dla branżowej szkoły I stopnia (dla absolwentów gimnazjum i dla absolwentów ośmioletniej szkoły podstawowej) 3 godziny.

II. Szczególne rozwiązania w okresie zwalczania COVID-19

1.

Zgodnie z paragrafem 1 pkt 9 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, dyrektor szkoły zapewnia każdemu uczniowi lub rodzicom możliwość konsultacji z nauczycielem prowadzącym zajęcia oraz przekazuje im informację **o formie i terminach tych konsultacji.**

2.

W myśl paragrafu 3 pkt 6 i 7 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 marca 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 od dnia 25 maja 2020 r. do dnia 7 czerwca 2020 r. uczniom klasy VIII szkoły podstawowej oraz uczniom szkół artystycznych realizujących kształcenie ogólne w zakresie szkoły podstawowej - w klasie, której zakres nauczania odpowiada klasie VIII szkoły podstawowej, **zapewnia się**

konsultacje z nauczycielami prowadzącymi zajęcia edukacyjne, w szczególności z przedmiotów objętych egzaminem ósmoklasisty oraz możliwość korzystania z biblioteki szkolnej. Z kolei od dnia 1 czerwca 2020 r. do dnia 7 czerwca 2020 r. uczniom szkoły podstawowej i ponadpodstawowej oraz uczniom szkół artystycznych realizujących kształcenie ogólne w zakresie szkoły podstawowej i ponadpodstawowej **zapewnia się konsultacje z nauczycielami prowadzącymi zajęcia edukacyjne** oraz możliwość korzystania z biblioteki szkolnej. W dniu 25 maja 2020 r. wejdzie w życie dodatkowe postanowienie, na zasadzie którego dyrektor szkoły odpowiada za organizację konsultacji dla uczniów, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 30b ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - *Prawo oświatowe*, w tym - w szczególności ustala formę tych konsultacji, z uwzględnieniem przepisów odrębnych dotyczących ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii oraz wytycznych ministra właściwego do spraw zdrowia, Głównego Inspektora Sanitarnego oraz ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, a także przekazuje uczniom i ich rodzicom informację o formie i terminach tych konsultacji.

III. Podsumowanie

Ministerstwo Edukacji Narodowej wprowadziło do systemu prawa oświatowego nową instytucję „konsultacji z uczniem”. Jak zostało to wykazane w uzasadnieniu stanowiska, „konsultacje” wykraczają poza znaczenie pojęciowe „godzin ponadwymiarowych” oraz „dodatkowych zajęć edukacyjnych”. Za tym stwierdzeniem przemawia również domniemanie, że racjonalny prawodawca posługując się nieznaną do tej pory nomenklaturą, nie czyni tego przypadkowo. Innymi słowy, jeżeli wolą ministra edukacji byłoby prowadzenie analizowanej formy kształcenia w ramach godzin ponadwymiarowych albo zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia uczniów, to takich właśnie sformułowań użyłby w rozporządzeniu.

Wskazane narzędzie prawne budzi poważne zastrzeżenia i wątpliwości. Nie do końca wiadomo, czy wolą prawodawcy była realizacja w ramach tych zajęć podstawy programowej, czy też mają one pełnić funkcje kursu przygotowawczego. Tajemnicą pomysłodawców takiego rozwiązania pozostaje także sposób wynagradzania nauczycieli za świadczoną pracę oraz wymiar czasowy rzeczonych „konsultacji”.

Przewodniczący
KSOiW NSZZ „Solidarność”

Ryszard Proksa